

Utlåtande 2003:53 RIV (Dnr 322-2964/2002)

Införande av seniorlärare som kvalitetshöjande faktor i skolan

Motion av Louise du Rietz-Svenson (m) (2002:49)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion 2002:49 av Louise du Rietz-Svenson (m) anses besvarad
med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Motionens innehåll

Louise du Rietz-Svenson (m) har i motion 2002:49, *bilaga*, föreslagit att kommunfullmäktige skall ge berörda organ i uppdrag att undersöka möjligheten att införa seniorlärare i stadens skolor.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att beslut om att införa seniorlärare bör fattas av respektive skolenhet och att kostnaderna bör ligga på respektive skolenhet.

Utbildningsnämnden anser att seniorlärare kan prövas i projektform under exempelvis två år.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiva till förslaget under förutsättning att särskilda medel tillförs.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att beslutet om att införa seniorlärare bör ligga på den enskilda skolenheten.

Kungsholmens stadsdelsnämnd tillstyrker förslaget under förutsättning att det inte medför någon merkostnad för skolorna.

Mina synpunkter

Att bryta den negativa sjukfrånvaroutveckling som finns för lärare är en angelägen uppgift för staden. Många lärare går idag i pension före 65 års ålder. Det är viktigt att lärare orkar arbeta kvar till pensionsåldern eller kanske ännu längre. Den äldre lärargruppen har hög kompetens och lång erfarenhet. I dagens situation med ökande brist på utbildade lärare är det extra angeläget att ta tillvara de äldre lärarnas kunskaper. Att låta äldre lärare gå ner i undervisningstid och arbeta till exempel som mentorer eller vara en pedagogisk resurs för enskilda elever, kan göra att de orkar stanna kvar i arbetet längre.

Stockholms stads kompetensfond ska bland annat initiera utvecklingsprojekt inom arbetsorganisation och arbetsmiljö. Inom ramen för kompetensfonden bör därför möjligheten att införa seniorlärare provas. Beslut om att delta i utvecklingsprojekt med seniorlärare bör fattas på respektive förskole- och skolenhet.

Förskolor och skolor som redan idag vill införa seniorlärare inom sin ordinarie budget skall uppmuntras till detta.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Det är glädjande att majoriteten ställer sig bakom Louise du Rietz-Svensons (m) förslag om seniorlärare. Det öppnar upp möjligheter att underlätta för erfarna lärare att arbeta kvar till pensionen till gagn för såväl kvaliteten i skolan som för den enskilde.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion 2002:49 av Louise du Rietz-Svenson (m) anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 14 maj 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin, Mikael Söderlund* och *Kristina Alvendal* (alla m) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Louise du Rietz-Svenson (m) har i motion 2002:49, bilaga, föreslagit att kommunfullmäktige skall ge berörda organ i uppdrag att införa möjligheten för seniorlärare.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 februari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att de av motionären framförda synpunkterna är viktiga för att erhålla en skola med god kvalitet. Kontorets bedömning är att behovet av fler vuxna i skolans verksamhet är stort. Eleverna behöver vuxenstöd för att få den hjälp de behöver och känna sig trygga i skolan. Att använda seniorlärare i skolorganisationen bör redan idag vara en möjlighet för skolenheterna att öka vuxentätheten.

Stadsledningskontoret anser vidare att kostnaderna för seniorlärare bör ligga på respektive skolenhet. Skolenheterna har det organisatoriska, pedagogiska och ekonomiska ansvaret för att skolverksamheten drivs på ett kvalitativt sätt. Detta gäller såväl kunskapsmässigt som att eleverna trivs under sin dag i skolan. Eventuella seniorlärare skall ingå som en naturlig del i den lokala skolans verksamhet. De till stadsdelsnämnderna fördelade medlen avseende särskilda statsbidraget för personalförstärkningar inom skolan är medel som generellt skall öka vuxentätheten, där seniorlärare kan vara en personalkategori.

Beslut om att införa seniorlärare bör fattas av respektive skolenhet. Det är respektive skolenhets situation och organisation som bör vara utgångspunkten för att tillse att skolan drivs på ett effektivt och kvalitativt sätt.

Utbildningsnämnden beslöt den 20 mars 2003 att godkänna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Läraryrket och höga sjukskrivningstal bland lärare är problem som skolan har att brottas med framöver. Förvaltningen anser därför att motionärens förslag är väl värt att utreda vidare.

Seniorlärares uppgift bör vara att stödja arbetslag, nya lärare, lärarstuderande som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning, samt vara en pedagogisk resurs för enskilda elever som under en viss tid behöver extra stöd. Det bör påpekas att seniorlärare inte bör fungera som skolornas "vikariepool" som träder in när andra lärare av någon anledning är förhindrade att arbeta.

Förvaltningen anser att seniorlärare kan provas i projektform under exempelvis två år under förutsättning att särskilda medel anslås. Därefter utvärderas projektet för att se vilka effekter försöket med seniorlärare fått. Om det visar sig fungera bra bör syftet vara att göra seniorlärarna till en fast del i skolornas organisation med finansieringen inom den enskilda skolans budget.

Förvaltningen beräknar att kostnaden per seniorlärare i gymnasieskolan uppgår till 100 000 kronor per år om seniorläraren får 20% av sin arbetstid för andra uppgifter (1 miljon kronor för två lärare i fem gymnasieskolor). Skulle seniorläraren få 50% av sin arbetstid för andra arbetsuppgifter skulle kostnaden bli 250 000 kronor per år (2,5 miljoner för två lärare i fem gymnasieskolor). Kostnaden avser den lärarresurs som träder i stället. En utvärdering får visa om man kan spara pengar på minskad sjukskrivning.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 21 februari 2003 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 februari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen och rektorsgruppen anser att förslagen i motionen är positiva. Det är bra med erfarna lärare som kan stödja yngre kollegor. Det är också positivt för skolan i allmänhet att kunna behålla äldre vuxna vilket med stor säkerhet påverkar kvalitén till det bättre.

Däremot finns en osäkerhet om hur förslaget ska finansieras. I fall merkostnaden för införandet av seniorlärare kommer att läggas på skolorna ser förvaltningen och rektorsgruppen ingen möjlighet att genomföra förslaget.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 20 februari 2003 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar till kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av *Billy Östh m fl* (m), *Anna Eklund m fl* (fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) till förmån för eget förslag enligt följande.

Vi föreslår att stadsdelsnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen, samt att därutöver anföras:

Kvaliteten i skolans utbildning och fostran av de unga kan förbättras. Det är nödvändigt att alla förslag till kvalitetsförbättring utvärderas. Kvalitetshöjning behöver inte alltid vara kostnadsdrivande. För personer med avtalspension eller sjukpension skulle en fortsatt aktiv kontakt med yrkeslivet innebära en höjd livskvalitet, kostnaden för arbetsgivaren kan bli lägre än kostnaden för den ordinarie personalen. Samtidigt kan kostnaden för avtalspensionen och/eller sjukpensionen sänkas. För den aktive senioren är det naturligtvis positivt att få en meningsfullare vardag och naturligtvis även att få en ökad disponibel inkomst. Alla tjänar på detta och bristen på behöriga lärare kan i vissa skolor bli mindre.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

De i motionen framförda förslagen är något som förvaltningen också anser är viktigt. Det skulle kunna skapa möjlighet att fler lärare orkade arbeta fram till pensioneringen och även efter denna. Vidare skulle det innebära fler vuxna i skolan, något som förvaltningen anser är önskvärt. Utan tvekan skulle detta kunna innebära att kvaliteten höjs.

Stadsdelens skolor har fått motionen för yttrande. Samtliga är positiva till förslaget men undrar över finansieringen. Om hela, eller stora delar av kostnaden faller på skolan eller stadsdelen, anser man att det är omöjligt att genomföra förslaget. Förvaltningen delar denna uppfattning.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 20 februari 2003 att godkänna stadsdelsförvaltningens remissvar.

Reservation anfördes av *Jan Jönsson m fl* (fp) och *Michael Nordstedt* (kd) till förmån för eget förslag enligt följande.

att som svar på remissen lämnade följande uttalande:

Folkpartiet anser att det är positivt med mer kompetent personal i skolan. Vi menar dock att det är skolorna själva som ska bestämma om de vill anställa seniorlärare, speciallärare eller någon annan typ av lärare, utifrån de behov de själva anser att de har.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Behovet av många vuxna är stort i skolorna. Eleverna behöver mycket vuxenstöd för att få den hjälp de behöver och känna sig trygga i skolan. Lärare behöver avlastning och stöttning, ta del av erfarenheter och få tid att reflektera och utvecklas tillsammans med andra.

"Seniorlärare" skulle kunna vara ett värdefullt tillskott i arbetslagen och kvalitén på skolorna skulle kunna höjas. Detta förutsätter emellertid någon form av stimulansbidrag till skolenheterna, då "seniorlärare" inte kan ersätta en annan lärare, som har det fulla ansvaret för elevgrupperna.

Beslut om att införa seniorlärare bör ligga på den enskilda skolenheten, som ansvarar för den pedagogiska verksamheten, och har det ekonomiska ansvaret för enheten.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2002:49

2002:49

Motion av Louise du Rietz-Svenson (m) om införande av seniorlärare som en kvalitetshöjande faktor i skolan

Vi lever allt längre och är friska och pigga långt upp i åren, men vi arbetar allt kortare del av vårt liv. Det är inte särskilt bra varken för samhället eller individerna. De i s.k. arbetsför ålder får ett allt tyngre lass att dra. Det behövs mera morot än piska för att behålla den äldre arbetskraften i arbetslivet.

Äldre lärare har inte alltid orken att ta det fulla ansvaret för en klass, men de har en mängd erfarenhet, som skolan borde kunna ta tillvara. De kan vara mentorer för nya lärare. De kan vara det extra stöd, som en del elever behöver men inte alltid får. De kan stötta upp och avlasta en lärare som tillfälligt "går på knäna" m.m. Det finns ett antal uppgifter som en erfaren lärare kan ta på sig och därigenom höja kvaliteten i skolan. Antagligen skulle man också kunna minska såväl sjukfrånvaron hos skolans personal som avhoppet från läraryrket genom att ha seniorlärare.

För att detta ska vara intressant måste det finnas "morötter" – både för skolan och för seniorlärarna.

För läraren kan det innebära en högre pension eller ett tillskott till den pension han/hon redan har eller en kombination av pension och lön.

Möjlighet att bli seniorlärare bör kunna erbjudas lärare två år före pensionsåldern, för att möjliggöra att läraren orkar ända fram till pensionsålder och förhoppningsvis några år därefter.

För skolan skulle det kunna vara ett stimulansbidrag för seniorlärare. Skolan måste ju se till att det finns lärare till varje klass och kan inte ha någon som går "utöver" utan att få viss täckning.

Skolor med en mycket låg medelålder och många nya lärare skulle kunna locka till sig seniorlärare från andra skolor som har många äldre, erfarna lärare.

På detta sätt skulle skolans kvalitet kunna höjas. Kombinationen av unga, nyutbildade lärare och äldre, erfarna lärare skulle förvisso vara bra för eleverna och lärarna kan orka arbeta upp till pensionsåldern och ett antal år där. Tillräckligt är detta en metod som kan appliceras på en rad andra yrkesområden, men kan med fördel införas på försök i skolan

Med hänvisning till ovan hemställer jag att kommunfullmäktige beslutar att ge berörda organ i uppdrag att införa möjligheten för seniorlärare enligt ovan.

Stockholm den 7 oktober 2002

Louise du Rietz-Svenson